

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

32. SZÁM

2019 OKTÓBER-DECEMBER

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 188044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

Ez évben is ünnepélyes keretek között került átadásra a Siroki Zoltán Alapítvány által létrehozott Siroki-díj. A díjátadóra október 6.-án vasárnap Karcagon, a III. Hortobágy Kupa keretében került sor, ahol a kitüntetettnek a vándorserleggel együtt a díszoklevelet és egy díszmadarat ábrázoló festményt nyújtottunk át.

Siroki Zoltán, hazai díszmadártenyésztés nagy alakja 1987-ben, 81 éves korában hunyt el. Élete és munkássága minden hazai madárbarátnak példaértékű. Minden esetben segítőkészen, barátsággal viszonyult a hozzá fordulókhöz, nem élt vissza sohasem tudásával, a kezdők sikereinek is komolyan tudott örülni.

Egy önéletrajzi írásában a következőket olvashatjuk róla:

„Az emberek általában valamilyen csillagzat alatt születnek. Nálam másképpen történt. 1906 július 25.-én Budán a Csalogány utcában láttam meg a napvilágot. Én tehát a fülemüle égisze alatt születtem és ez a tény befolyásolta egész életemet. Nálam a természet szeretete örökletes tulajdonság „

Első publikációit 1931-ben, a rangos ornitológiai folyóirat, a Kócsagban közölte. A hazai szaklapok, - mint például a Búvár - mellett írásai főleg német magazinokban jelentek meg, mint például a Die Falke, Gefiederte Freund.

Siroki Zoltán hagyatékának egy kicsiny részét a látogatók e kiállítás részeként tekinthették meg az elmúlt napokban. A vitrinekben – többek között - e folyóiratokban megjelent cikkei is megtekinthetőek voltak. Bízunk benne, hogy Zoli bácsira már kevésbé emlékező madárbarátokhoz is közelebb tudtuk hozni életének és munkásságának kis szeletét, e rögtönzött kis kiállítással.

1990-ben a Siroki család által létrehozott, majd 1993 februárjában a Fővárosi bíróságon nyilvántartásba vett Siroki Zoltán Alapítvány díjazottja, a díjjal járó vándorserleg tulajdonosa 1993 óta minden esetben egy köztszerteletben álló, több évtizedes tenyésztői múlttal rendelkező, a hazai díszmadártenyésztés hírnevének öregbítésén, a szervezeti élet vonzóbbá tételén dolgozó madarász volt.

Nem volt ez másként az idei évben sem.

Az idei év kitüntetettje békés megyei madarász. Már kisgyerek korától érdeklődést mutatott a madarak iránt. Kisiskoláskorában, édesanyjától kapott, Siroki Zoltán által írt könyvet szó szerint rongyosra olvasta. 10 éves korában nagymamájától megkapta az első hullámos papagáját.

Nyarait édesapja mellett töltötte, aki kőművesként dolgozott. Honoráriumként sikerült kikönyörögnie 1 pár zebrapintyet és egy pár kanárit. A közelben lakó nagyszüleitől kapott egy kis helységet, hogy legyen helye a madarainak, melyek bő szaporulattal alapozták meg mások beszerzését.

2.-os gimnazista korában a helyi TIT felhívására díszmadártenyésztő csoport megalakításába fogott barátjával. A csoport elnökének sikerült megnyerni Brád Jánost, aki az ország talán legjobb York és párizsi trombitás kanári állományával rendelkezett akkoriban. Ez a csoport a 90-es évek elejéig, a TIT megszűnéséig működött.

A katonaság természetesen az ő tenyésztői pályafutását is megtörte, ám a leszerelés után ismét nekilátott madárállományának kialakításához.

A 2000-es évektől körül lehetőség mutatkozott külföldről madarakat vásárolni. Volt, hogy állományában 65 faj is megtalálható volt, a kékfejű pillangópintytől a koronás daruig, a fehérbóbitás kakadutól a fekete hattyúig. Néhány fajt először sikerült tenyésztenie az országban, ilyenek voltak pl. a keselyűfejű gyöngytyúk, a Liwingstone és fehérfülű turákó. Jelenleg leginkább a nagypapagáj állományát erősíteni.

Számos szakcikke jelent meg különböző folyóiratokban.

2001-ben belépett a békési díszmadártenyésztő egyesületbe, melynek 2008 óta elnöke.

Az országos szervezeti életbe 2009-ben kapcsolódott be, mikor is beválasztották az MDOSZ vezetőségébe.

Az akkori zavaros viszonyok között a bírálati testület vezetőjeként sajnos nem sikerült megvalósítania az országos bíróképzést. Az MDOSZ megszűnte után alapító tagja volt az MDPOSZ-nek, szintén bírálati testület vezetőként. Az a megtiszteltetés érte, hogy bíróként részt vehetett ausztriai és svájci kiállításokon. 2013-ban lépett ki az MDPOSZ-ből. Jelenleg is egy hazai bíráló testület létrehozásán dolgozik a Szövetség kérésére.

2019 Siroki-díjasa: Fülöp János

Gratulálunk neki!

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 32. RÉSZ

A szarkapintyek fogságban

(Folytatás)

Az óriás szarkapinty előszeretettel tartózkodik a folyó menti sűrűségekben, nádasokban, gyakran emberi települések közelében is. Különösen szereti a rizset, ezért elterjedése Kelet-Afrikában mindenütt követi a rizskultúrát. Általában sehol sem gyakori madár. Hossza 12 cm, erős és viszonylag hosszú csőre miatt a múltban az igazi szövőmadarakhoz sorolták a szisztematikuskok. Fogságban való viselkedése alapján azonban hamarosan a helyére került.

Még az I. világháború előtt, 1913 őszén hozatott apám egy pár óriás szarka pintyet. Szerencséje volt, mert egy valódi párt kapott. Tudnunk kell ugyanis, hogy a szarka pintyeknél ivari dimorfizmus nincs. A nemeket csak az ének alapján lehet megkülönböztetni. Így aztán, ha az ember egy párt hozat, kap két darabot, melyekről az esetek többségében kisül, hogy két hímmel van dolgunk. A mi óriás szarkapintyeink csendes, békés természetű madarak voltak. Megérkezésüket követő év tavaszán már költöttek is egy zárt odúban.

(forrás: vogellexikon.de)

Mivel apám a költsékeket óvatosságból nem igen ellenőrizte, sokáig bizonytalanságban voltunk az eredmény felől.

Az öregek szabályszerűen váltották egymást, egy idő múlva bőven fogyasztottak friss hangyatojást, de soha semmiféle hang sem jött a fészekből. Végre elfogyott apám türelme és megnézte, mi van az odúban, és íme, nagy megrökönyödésére kirajzott öt jól fejlett, kitollasodott fióka. Szerencsére sikerült valamennyit összeszedni és az odúba visszahelyezni. Az öregeket ez a beavatkozás egy cseppet sem zavarta, szépen felnevelték fiaikat, sőt abban az évben még egyszer költöttek és ismét öt fióka repült ki.

Az óriás szarkapintyek egy 2x2x3 m nagy kerti volierben költöttek egy csomó asztrild és amandína fajjal együtt. A szarkák lakótársaikkal mindvégig a legnagyobb békességben éltek. 1914- es év augusztusában valamennyi fiókát az öregekkel együtt apám eladta egy Juranek nevű pesti madárkereskedőnek, mert kitört a háború és apámnak be kellett vonulnia. A tenyészpár 8 koronába került szállítással együtt (vámot akkor még nem kellett fizetni).

Juranek adott darabjáért egy koronát. Azóta sem volt több óriás szarkapinty Magyarországon, pedig remek madarak. A II. világháború után csak egy-két esetre emlékszem, hogy a Gefiederte Welt-ben ilyet hirdettek. Nem sok remény van tehát, hogy hozzájuthassunk.

Kéziratból, 1971

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

37. RÉSZ

Tapasztalataink napjaink legnépszerűbb tyúkféle madarával, a pávaszemes pulykával kapcsolatban.

A pávaszemes pulyka (*Meleagris /Agriocharis/ ocellata*) napjaink egyik leginkább a tenyésztők figyelmének középpontjába került madárfaj. Mi kb. 10 éve találkoztunk vele először, és bár akkor sem volt olcsó és gyakori madár, könnyebben, és a jelenlegi ára töredékéért beszerezhető volt. A madár, a kanadai vadpulykához (*Meleagris gallopavo*) hasonlóan, az amerikai kontinensről származik, de míg az utóbbi faj Európában széles körben tenyésztett, és vadászatra használt fajjává vált, addig kényesebb rokona megmaradt a díszmadártenyésztők álommadarának. A két faj megosztozik Észak-, és Közép-Amerikán, élőhelyeik nem fedik át egymást. A vadpulyka a kontinens északi részén, és Mexikó nagy részén él, míg a pávaszemes pulyka Mexikó Yucatán félszigetén, Guatemala és Belize területén őshonos. Élőhelyén időnként láthatóak a másik faj egyedei is, de ezek fogságban nevelt példányok. A síkvidéki, párás erdőket kedveli, valamint az erdőirtások széleit, a bozótosokat.

Kedvelt élőhelye a kevert lombos – és fenyőerdő.

Madarunk a pulykafélék közé tartozik, tollazatának vannak páváéra emlékeztető jellemzői. Jól megtermett madár, a kakasok kb. 4-5 kg, a tyúkok ennek kb. 2/3-a tömegűek. Nyakának, begyének, és szárnya tövének tollazata élénk fémesen csillogó zöld, ez bronzosan fénylő tollakba megy át. Hasalja fekete, az elsődleges evezőtollai fehérek. A madár farktollai végén jellegzetes, a pávákéhoz hasonló szemfoltok láthatók. Lábai élénk pirosak, a kakasoknak jól fejlett, méretes sarkantyúik vannak, ez a tyúknál hiányzik, nekik maximum kis dudor található itt. Fején és nyaka felső részén a bőr jellegzetes kobaltkék színű, ezen narancssárga szemölcsszerű növedékek vannak, kakasnak több, tyúknak nehezebb. Emellett a kakasnak a feje tetején egy nagyobb négyszögletes kinövés, ez előtt egy csőrére hajló nyúlvány van, ez utóbbiak a tyúknál hiányoznak. A kakas szemgyűrűje piros, a tyúké narancssárga. Szivárványhártyájuk barna.

Élőhelyén két-három tyúk az éves szaporulatával él együtt, a kakasok külön csoportokban élnek. Táplálkozásuk vegyes, magvakat, rügyeket, bogyókat, zöldféléket, rovarokat, sőt, időnként kis rágcsálókat fogyaszt. Február tájékán válnak ki a tyúkok a csapatból, hogy fészkeléshez alkalmas területet keressenek. A fészek általában a bokrok alatt kapart, alig bélelt gödör, jól elrejtve a kíváncsi szemek elől.

A kakasok is megkezdik ezalatt a küzdelmet a tyúkokért. A győztes kakasoknak általában több tyúkból álló haremük van. A párzás után a tyúk 7-15 tojást rak. Egyébként az összes pulykafélére jellemző, hogy egy sikeres párosodás után hosszú ideig termékeny tojást raknak. Költési idejük 28 nap. Madarunk elterjedése nem pontosan ismert rejtett életmódja miatt. Élőhelyén főleg az erdőirtás, a környezet pusztítása veszélyezteti. Emellett jó pénzért vadászható madárfaj, ezt főleg a külföldi vadászok engedhetik meg maguknak, a helybeliek főleg élelemnek ejtik el.

A fogságban tartott madarak alapvetően két dologban különböznek házi társaiktól. Repülnek, mégpedig súlyukhoz képest kiválóan, ezért csak zárt tetejű röpdében, avagy csonkolt szárnyvéggel, illetve vágott szárnytollal tarthatók. A másik, hogy trópusi származásuknak megfelelően melegigényesek, télen fűtött helyen tartandóak, bár az itthon született madarak már jobban alkalmazkodtak, ezért fagymentes helyen telettethetők, sőt, száraz időben rövid ideig az enyhe fagyokat is bírják. Legérzékenyebb a lábuk, az ülőbot legyen kellően vastag, így a hastollaik alvás közben megvédik legérzékenyebb részüket. Az európai állomány legnagyobb problémája viszonylag kis száma, a származások pontos ismeretének hiánya, így könnyen előfordulhat, hogy két távoli országból rokon madarakat szerzünk be. Ennek ellenére, a faj fogságban tartott egyedei elég jó életképességűek, és a termékenységgel sincsenek nagy problémák.

Ráadásul az utóbbi években némi import is érkezett az Egyesült Államokból, ami remélhetőleg szintén javítani fogja a genetikai sokszínűséget. Fogságban párban, vagy egy kakast 2-3 tyúkkal tarthatók. A társakat jól kell összeválogatni, némelyik kakas hanyagolja némelyik tyúkot, és nem párosodik vele, csak a kedvencével. A tenyésztés eredményessége nagyon függ az adott év időjárásától. Hidegben ugyanis a kakasok nem udvarolnak, a mostanság gyakori elhúzódó teleken a tyúkok előbb kezdenek tojni, a kakasok még nem készek a párzásra, akár az összes tojás üres lehet ilyen években. A madár maga is megkotlik, és ilyen esetekben gondosan nevelik csirkéiket, ehhez azonban tágas röpde, és sok búvóhely kell, ahol biztonságban érzik magukat. Tojásai géppel is nagyon eredményesen keltethetők, kelési idő 28 nap körül, a termékenység általában kielégítő.

A kicsik, hasonlóan más pulykapipékhez, az életük első napjaiban rosszul látnak, nehezen találják meg az élelmet, ezért fontos a jó megvilágítás. Nevelésükhöz baromfi tápok, ezek általában tartalmazznak kokcidiosis elleni szereket, kiegészítve reszelt főtt tojással, zölddel, némi lisztkekaccal alkalmasak. Fontos a megfelelő ásványi anyag-, és vitaminellátás.

A kismadarak lábai nagyon érzékenyek, nem megfelelő talaj, vagy nem kiegyensúlyozott táplálás esetén lábujjaik könnyen elgörbülnek, amit gyakran az Achilles ín elmozdulása, és a lábak kifordulása követ. A felnőtt madarainkat fűtőanyag, a szokásos magfélésekkel, sok zölddel, gyümölccsel etetjük, szeretik az egyben lenyelhető bogycsere, cseresznye, meggy, zöldborsó, kökény, stb. A sikeres tenyésztéshez fontos a madarak egészségvédelme. Szűnyeges években érdemes őket himlő ellen vakcinázni, a vírusos betegségek közül fogékonyak a TRT (pulyka rhinotracheitis) vírusára, ami baktériumokkal kombinálva a duzzadt fej betegséget okozza, időjárás változások idején mycoplasmosissal fertőződhetnek.

Fontos a paraziták elleni rendszeres kezelés, mert ezek közvetlen károsító hatásuk mellett súlyos betegségek hordozói lehetnek. A nem fertőző betegségek közt kell megemlíteni a tenyésztés legnagyobb buktatóját, rendkívül izgága, félénk természetüket, ijedőségüket, ami pl. egy egyszerű megfogás során lábtöréshez, vagy az erőlködés miatt izomelhaláshoz vezethetnek. Jó, ha sikerül szelíd madarakat nevelnünk, ezt pl. csemegékkel érhető el, amit akár kézből is elvesznek a szelíd madarak. Az őszi be- illetve tavaszi kitelepítéskor különös óvatossággal fogjuk meg őket.

Dr. Dankó István

A Siroki díj (vándorserleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János